

การศึกษาต้นทุนและรายได้จากการปลูกมะลิเป็นการค้า

A Study on Cost and Revenue of Jasmine Cultivation for Commercial

สมเพียร เกษมทรัพย์^{1/} ธารี หิรัญรัมย์ และ บุญยัง สหเทวสุคนธ์^{2/}
Sompian Kasemsap, Tharee Hiranrusme and Boonyoung Sahatevasukont

ABSTRACT

Jasmine cultivation in winter, summer and rainy seasons would incur an average cost of about 15,044.10, 17,411.13 and 25,116.19 Baht per rai, average selling price per litre were 57.50, 24.50 and 32.50 Baht respectively. It was found that the yield in summer was 1,321.00 litre per rai. raining season and winter season were 1,100.00 and 341.00 litre per rai respectively.

In terms of rate of return to investment it was found that the rainy season yields greater revenue than those of the other seasons. A note can be made from the study that the highest yields are from summer season. In economic terms, the rate of return on investment in summer, winter and rainy season were 31.05, 20.99 and 22.92% respectively with payback period in 16 months.

บทคัดย่อ

การปลูกมะลิในฤดูหนาว ฤดูร้อนและฤดูฝน มีต้นทุนเฉลี่ยไร่ละ 15,044.10 17,411.13 และ 25,116.19 บาท หรือลิตรละ 34.91, 13.27 และ 23.56 บาท และมีรายได้เฉลี่ยต่อลิตร 57.50, 24.50 และ 32.50 บาท ตามลำดับ ในฤดูร้อนจะมีผลผลิตต่อไร่สูงที่สุดคือ 1,321 ลิตร ในขณะที่ฤดูฝนและฤดูหนาวมีผลผลิต 1,100 และ 341 ลิตร ตามลำดับ

ส่วนอัตราผลตอบแทนโดยวิเคราะห์ทั้งผลตอบแทน ยอดขายและผลตอบแทนจากการลงทุน (เพ็ญแข, 2525) ปรากฏว่าอัตราผลตอบแทนในฤดูร้อนสูงที่สุดอัตราส่วนค่าใช้จ่ายทั้งหมดในการผลิตต่อรายได้รวมทั้งหมดของฟาร์มในฤดูฝนสูงที่สุด ส่วนผลตอบแทน

ในเชิงเศรษฐกิจมีอัตราผลตอบแทนการลงทุนการปลูกต่อไร่ในฤดูร้อน ฤดูหนาว และฤดูฝน เท่ากับ 31.05, 20.99 และ 22.92% ตามลำดับ มีระยะคืนทุน 1 ปี 4 เดือน

บทนำ

มะลิเป็นไม้ดอกที่มีคุณค่ายังสำหรับคนไทย มีประโยชน์ใช้สอยและเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของประชาชนชาวไทยทุกเพศทุกวัย อีกทั้งเป็นดอกไม้ที่มีกลิ่นหอมเย็นชื่นใจ จึงปรากฏว่ามีการปลูกมะลิเป็นไม้ตัดดอกการค้าอย่างกว้างขวาง จากการสำรวจของกรมส่งเสริมการเกษตรในปี พ.ศ. 2524 (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2524) ปรากฏว่าผลผลิตทั้งประเทศมี

1/ ภาควิชาพืชสวน คณะเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
Dept. of Horticulture, Faculty of Agriculture, Kasetsart Univ.

2/ ภาควิชาบัญชี คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปริมาณสูงถึง 9.6 ล้านลิตร มูลค่า 386.1 ล้านบาท โดยมีพื้นที่ปลูกในภาคต่าง ๆ ดังนี้

ภาคเหนือ	153.80 ไร่
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	22.88 ไร่
ภาคกลาง	1,861.38 ไร่
ภาคตะวันออก	51.75 ไร่
ภาคตะวันตก	786.00 ไร่
ภาคใต้	142.25 ไร่

จังหวัดที่ปลูกมากที่สุดคือกรุงเทพมหานคร มีผู้ปลูก 380 ราย รองลงไปได้แก่ นครปฐม มีผู้ปลูก 113 ราย

มะลิเป็นไม้ตัดดอกที่ทำรายได้ให้กับเกษตรกรผู้ปลูกดีพอสมควร นอกจากจะใช้ประโยชน์ในการประดับในงานพิธีต่าง ๆ แล้ว ที่นิยมมากที่สุดคือการนำมาร้อยมาลัย ซึ่งประชาชนชาวพุทธทั่วไปใช้บูชาพระในชีวิตประจำวัน ยังนำมาตากแห้งสำหรับอบขนม, ผสมกับใบชาเพื่อใช้ชงน้ำชา และนำมาสกัดทำหัวน้ำหอมในอุตสาหกรรมเครื่องสำอางทั้งหลาย

ตลอดจนบุหรี่ยาสูบและอุตสาหกรรมอาหาร ซึ่งประเทศไทยต้องนำเข้าจากต่างประเทศปีละ 800 ล้านบาท และขณะนี้กำลังอยู่ในระหว่างการเจรจาร่วมกันระหว่างนักธุรกิจจากประเทศจีนกับนักธุรกิจไทยในการตั้งโรงงานสกัดน้ำมันหอมระเหยจากดอกไม้และใบไม้หลายสิบชนิด มะลิเป็นดอกไม้ชนิดหนึ่งซึ่งอยู่ในแผนด้วย ดังนั้น การศึกษาต้นทุนและรายได้จากการปลูกมะลิจึงเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการส่งเสริมไม้ตัดดอกอุตสาหกรรมในปัจจุบันนี้ โดยมีขอบเขตของการศึกษาเฉพาะเกษตรกรที่ปลูกมะลิเพื่อตัดดอกจำหน่ายเป็นการค้าใน 3 จังหวัด คือ

กรุงเทพมหานคร - เขตหนองแขมและภาษีเจริญ
สมุทรสาคร - เขตกระทุ่มแบน
นครปฐม - เขตนครชัยศรี

โดยรวมทั้งบริเวณใกล้เคียงที่มีพื้นที่ในการปลูกตั้งแต่ 5 ไร่ขึ้นไป และอายุการปลูกมะลิตั้งแต่ 1 ปีขึ้นไป จำนวน 50 ราย

Table 1. Average cost per 1 rai of Jasmine Cultivation during year 2525-2528

: Baht

	Rainy	Winter	Summer
	ave. cost per season		
Variable cost	23,450.19	13,378.10	15,745.13
1. Wage	8,223.64	4,292.10	4,812.45
1.1 Operation cost	6,888.07	2,950.77	2,982.60
- land preparing	4,357.78	945.72	937.53
- planting	255.42	-	-
- weeding	1,284.25	312.43	321.82
- watering	64.43	814.43	962.78
- fertilizer	157.85	165.22	145.23
- spraying + dusting	768.34	712.84	615.24
1.2 Harvesting cost	1,335.57	1,341.33	1,829.85
- harvesting	222.42	397.89	484.35
- transportation	1,113.15	943.44	1,345.50

Table 1. (Continued)

: Baht

	Rainy	Winter	Summer
	ave. cost per season		
2. Agricultural materials	12,806.45	6,972.75	8,615.66
- plants	2,567.40	-	-
- fertilizer	212.14	181.12	192.11
- insecticide & fungicide	6,342.85	4,512.89	5,212.18
- growing medium	942.34	-	-
- gas & fuel	142.86	52.13	162.75
- energy	2,112.81	1,919.04	2,514.05
- plastic bag	398.12	212.15	456.76
- sprayer, host, scissor	87.92	95.42	77.81
3. other expense	2,420.11	2,113.25	2,317.02
- repairing & maintenace	2,420.11	2,113.25	2,317.02
Fixed cost	1,666.00	1,666.00	1,666.00
- land rent	166.00	166.00	166.00
- depreciation cost	1,500.00	1,500.00	1,500.00
Total production cost perrai	25,116.19	15,044.10	17,411.13
Yield perrai (litre)	1,100.00	431.00	1,312.00
Total production cost per litre	22.83	34.91	13.27

ผล

ต้นทุน

ได้จำแนกต้นทุนการผลิตมะลิออกเป็น 3 ฤดูคือ ฤดูฝน (กรกฎาคม-ตุลาคม) ฤดูหนาว (พฤศจิกายน-กุมภาพันธ์) และฤดูร้อน (มีนาคม-มิถุนายน) โดยเฉลี่ยจากปีการเพาะปลูก 2525-2528 แสดงไว้ใน Table 1

จาก Table 1 จะเห็นได้ว่าต้นทุนการผลิตมะลิในฤดูฝนสูงที่สุดคือเฉลี่ยไร่ละ 25,116.19 บาท รองลงไปได้แก่ฤดูร้อนและฤดูหนาว ซึ่งมีต้นทุนเฉลี่ยต่อไร่ 17,411.13 และ 15,044.10 บาท ตามลำดับ โดยทั้ง 3 ฤดูมีต้นทุนคงที่เท่ากันคือ 1,666.00 บาทต่อไร่ ดังนั้นส่วนที่แตกต่างกันจึงเป็นเรื่องของต้นทุนผันแปร

ทั้งสิ้น ซึ่งในฤดูฝนมีต้นทุนผันแปรสูงที่สุดคือเฉลี่ยไร่ละ 23,450.19 บาท ขณะที่ต้นทุนผันแปรในฤดูร้อนและฤดูหนาวมีค่าใกล้เคียงกันคือเฉลี่ย ไร่ละ 15,745.13 และ 13,378.10 บาท ตามลำดับ ซึ่งถ้าดูในรายละเอียดใน Table 1 แล้วจะพบว่า ในฤดูฝนมีค่าใช้จ่ายในเรื่องของการเตรียมแปลงปลูกและค่าพันธุ์เพิ่มขึ้นจากฤดูอื่น ทั้งนี้เพราะฤดูฝนเหมาะสมในการปลูกมะลิมากกว่าฤดูอื่น

มะลิจะออกดอกดกที่สุดในฤดูร้อน และออกดอกน้อยที่สุดในฤดูหนาว ข้อมูลที่ได้จากการสำรวจพบว่าผลผลิตมะลิต่อฤดูโดยเฉลี่ยจากปีการเพาะปลูก 2525-2528 ในฤดูร้อนได้ 1,312.00 ลิตร ฤดูฝนได้ 1,100.00 ลิตร และฤดูหนาวได้ 431.00 ลิตรต่อไร่

เมื่อนำผลผลิตไปเปรียบเทียบกับรายจ่ายแล้วจะเห็นว่าในฤดูร้อนจะมีต้นทุนการผลิตต่อลิตรต่ำที่สุดคือเพียง 13.27 บาทและฤดูหนาวสูงที่สุดคือ 34.91 บาท ส่วนในฤดูฝนแม้ว่าจะมีค่าใช้จ่ายสูงที่สุดในรอบปี แต่เนื่องจากมะลิออกดอกมากไม่แตกต่างจากฤดูร้อนมากนัก จึงทำให้ต้นทุนการผลิตไม่สูงกว่าฤดูหนาวคือประมาณ 22.83 บาทต่อลิตร

รายได้

รายได้จากการปลูกมะลิในฤดูหนาว ฤดูร้อน และฤดูฝน ได้จากการสำรวจราคาจำหน่ายในปีการเพาะปลูก 2527-2528 ผลจากการสำรวจพบว่า การจำหน่ายมะลิในช่วงฤดูหนาวได้ราคาสูงที่สุดคือ เฉลี่ยลิตรละ 57.50 บาท รองลงไปได้แก่ฤดูฝน คือได้ราคาเฉลี่ยลิตรละ 32.50 บาท ส่วนในฤดูร้อนได้ราคาต่ำสุดคือเฉลี่ยลิตรละ 24.25 บาท ดังนั้นจึงทำให้เกษตรกรมีรายได้เฉลี่ยในฤดูฝนสูงที่สุด คือ 35,750.00 บาทต่อไร่ รองลงไปได้แก่ฤดูร้อนคือ 31,816.00 บาทต่อไร่ ส่วนในฤดูหนาวนั้น แม้ว่าจะจำหน่ายได้ราคาแพงที่สุดในรอบปีคือบางวันอาจได้ถึงลิตรละ 300 บาทก็ตาม แต่เนื่องจากผลผลิตในฤดูนี้ต่ำมากคือเพียง 431 ลิตรต่อไร่ จึงทำให้เกษตรกรมีรายได้เฉลี่ยต่ำที่สุดในรอบปีคือ 24,782.50 บาท/ไร่

อัตราผลตอบแทน

การปลูกมะลิในฤดูฝน ฤดูหนาว และฤดูร้อน มีผลผลิตเฉลี่ยต่อฤดูเท่ากับ 1,100, 431 และ 1,312 ลิตร ในราคาจำหน่ายเฉลี่ยต่อลิตรต่อฤดูเท่ากับ 32.50, 57.50 และ 24.50 บาท ได้รายได้เฉลี่ยต่อไร่ต่อฤดูเท่ากับ 35,750.00, 24,782.50 และ 31,816.00 บาท

ตามลำดับ เมื่อหักต้นทุนการผลิตแต่ละฤดูออกแล้วเกษตรกรจะมีกำไรสุทธิในฤดูร้อนสูงที่สุด คือ 14,404.87 บาทต่อไร่ รองลงไปตามลำดับได้แก่ ฤดูฝนและฤดูหนาว โดยมีกำไรสุทธิต่อไร่ 10,633.81 และ 9,738.40 บาท

อัตราผลตอบแทนการลงทุน (return on investment) ในฤดูร้อน ฤดูฝน และฤดูหนาว เท่ากับ 31.05, 22.92 และ 20.99% ตามลำดับ มีระยะคืนทุน (pay back period) 1 ปี 4 เดือน

สรุป

การปลูกมะลิเป็นการค้า มีต้นทุนการผลิตในฤดูฝนสูงที่สุดคือ 25,116.19 บาทต่อไร่ ส่วนในฤดูร้อนและฤดูหนาวใกล้เคียงกันคือ 17,411.31 และ 15,044.10 บาทต่อไร่ แต่มะลิจะให้ผลผลิตสูงสุดในฤดูร้อนกล่าวคือ 1,312 ลิตรต่อไร่ และให้ผลผลิตน้อยที่สุดในฤดูหนาวคือ 431 ลิตรต่อไร่ จึงเป็นเหตุให้ต้นทุนการผลิตต่อลิตรในฤดูร้อนต่ำที่สุด และสูงที่สุดในฤดูหนาวคือ 13.27 และ 34.91 บาท ตามลำดับ และอัตราผลตอบแทนการลงทุนในฤดูร้อน ฤดูฝน และฤดูหนาวเท่ากับ 31.05, 22.97 และ 20.99% ตามลำดับ

เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมการเกษตร. กองส่งเสริมพืชพันธุ์. ฝ่ายไม้ดอกไม้ประดับ. 2524. *สถิติการปลูกไม้ดอกไม้ประดับ*. (อัดสำเนา)
- เพ็ญแข สนิทวงศ์ ณ อยุธยา. 2525. *การบัญชีต้นทุน*. กรุงเทพฯ. โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.